

61-78

oo

Ka

2

1

Кол жазмалар фондусу

Инв. № 113

Ч. Айтматов атындагы тияна адабият институту
Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын
Улуттук илимдер фондусу

عوامز سیرهك بولسه ده چقغالی باشلاغاچ بولارنك آوزلارن بابو ایچون مدرسلمزده: من قسر القرآن برأیه فلیقبوا مقعلا من النار یعنی برکمه قرآنی اوز فکری ایله تفسیر ایتسه اورنون تموغه حاضرله سون دیوجواب بیرگانلر! نیک بو حدیث توگلمی صوگه؟ حدیث شول، اما معناس آلائی توگل! نچك صوگه معناس؟ برکشی قرآن نك بر آیتنه اوز فائده سته تارتوب آیتن آکلانمغان معنای بیرسه اورنی اوتك بولور دیمك! یوقسه بو حدیثنك معناس بزنگه حضرتلرمز ایتکانه بولسه، دنیاده هیچ بر تفسیر کنابی بولماسقه، همدک هیچ کم قرآن شریفکه معنای بیرماسکه تپوشلی بولادر. آوزلارمز سویلی قلاقلامز ایشتمی . . . . . (ش)

قرآنگه حاضرگی زمانده تفسیر یاصارغه یاریمنی؟ نیک یاراماسون، یاری، چونکه بزنگ مدرسلمز ایتکان حدیث آلاز ایتکانه توگل، اگر آلاز ایتکانه بولسه دنیاده بز تفسیرده بولماس ایدی چونکه تفسیرلرنك هر برسندک عالمردن برس یاصاغان بلسکه نادانراقلارده کرشکان، شوگار کوره بزده علم بنرشکان! هر زمانغه اوزینه موافق روشده تفسیر کیرکبر. چونکه قرآن شریف قیامتکه قدر بولاقچ حکمتلرنی ایچنه جیغان، ایندی هر یوزهم کرک بیلار داده دنیاده حکمت آرتا تورا شول سببمن یوز یل الک اشلنگان تفسیرده البته اول زمانده بولغان حکمتلر توغروسنداقی آیت معناسر قالغان یاخطامعنی کیگان بولادر. مثلا رسوللرنك (ستخبرون عن خبر جدید بحبل جدید) کیلاچکده یاگخابرلرنی تیمور چبق آرقلی بلورسز دیمگان حدیثنه یوز یل الک معنای برلسه نیندی چبق، ونیندی خبر، دیومعنای برر ایدیلر البته بلسلر ایدی یا یسه قیامت علامتی کوکن تمور چبق توشه چک دیورلر ایدی. اما حاضر بو حدیثنك معناسون بز بیك یاغشی بله مزهمه دیه مز بو حدیث تلخیصم ایله تلخیص کبیلردن خبر ویرمش. همدک ایپلکنر یچستؤادان خبر بیرگان حدیثک بار. اوشنداق قرآن شریف تفسیریلک: بیلار اوتکان صایون قرآن شریف آیتلرنك معنالری قویاش کبی نورلانا بارادر. برر آیتنك یاگقاراق آچلغان معناسندک یازار ایدم امامدرس افندیلرنك شلته ایتولردن قورقوب یازمادم (ش. ح. ت) قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: انما الأعمال بالنیات، وانما لكل امری ما نوى: فمن كانت هجرته الى الله ورسوله فهجرته الى الله ورسوله ومن كانت هجرته لغيره لم يهاجر الى الله

اشلرنك وعمللرنك هر برس نیت ایله گندهر. هر کشی نی تاساده اوزینك نیتلردن تابار، شوگا کوره، برمن نك کوگلی الله تعالی هم رسول الله طرفینه بولسه بس شول کسه نك کوگلی الله تعالی ورسولنه بولور یعنی آلارنی تانر. همدک برکسه نك هجرتی دنیا نیتنی یاغتون آلونیننی ایله بولسه اول کسه ده دنیادن تلا گانه ایرشب تلاگان هاتونون نکمالنر. قسقلاسی: هر اش نیت و او یغه بغلانغانر. — یعنی: کرک دنیالق کرک آخرتلك، کرک کورنگان کرک کورنمگان بولسون هر اش نیتکه کوره بولور. هر سوزنك اوشانداق هر

اشنك يېمىش نيتدر . نيتسزاش . قصسز سوز بوش اش وبوش سوزلردر ، هم نيتسز بولغانده بولاردان هيچ فائده و هيچ نسته توغماس . رسولمزنك بوحديشي آدملرنك عبادت و دنيا اشلرينك هر برسندە ، بئون اسلام خلقى قاشنده هر نسته نك توبى هر اشنك باشى صانالغان . ايك كيركلى برسوزدر . فقه عالمرينك (ان الامور بمقاصدها) هر برسز اش نيتكه قارى ديگان سوزلرى ، بوحديث شريفدن آلونمشدر . مذهب باشى اولان : امام شافعى . و امام احمد بن حنبل حضرتلرى بوحديثنى بئون علملىكنك اوچدن بوى ديوصاناولارى ككى هر برسز دين يولنده توروشوچى (مجتهد) لرده بوحديث الوغ درجهلى بولمقنده برسوزده (اتفاق) لردر . بوحديث نجه ، نجه دين مسأله لرينك قايتقان بوى و چشمهسى بولمى معلومدر . حديث كتابلرينك كوبسى بوحديث ايله باشلانغانغه كوره ، اوتكان عالمرنك بولى ديو من فقيرده آنلارغه اييارب اوشبو حديث كتابمنى بوحديث شريف ايله باشلادوم ،

۱نچى حديث ﴿ آفة الدين ثلاثة : قبيح فاجر ، امام جائر ، و مجتهد جاهل ﴾

،، دين نك آفتى اوچدر : برسز بوزقلق اياسى عالم . ايكنچسى جبرچى و كشى نك اوستوننه شريفندن چغوب اش قيلاتورغان امام (باشلق) . اوچنچسى اشينك توبن بلمگان ، دين اشنك توروشوچى (مجتهد) در ، ، . رسولمز بو اوچ كمسهنى دينگه كللك كيتوروشوچى ديو آتاب سويلدى چونكه اولگى ايكسى (بوزق عالم ايله جبرچى امام) مسلمانلرنك دنياده تورولارينه و برده بتمولارينه ضرر كيتورر همك امت نك اشلرن تورليلندرب تاراتوغه ، برسوزده بولماولارينه سبب بولور . اوچنچى سى (نادان مجتهد) دين مكملرن ، دنياهم زمان روشلرندن برده خبرى بولى توروب تيوشسز يرگه تيوش بولمغان آرتون آلدن اويلامغان اشنك جاين بلمى بارتى عقل بولغان علم اياسون نادان مجتهد ديورلر . بو كمسه اوزى هلاك بولور باشقالار نيهده هلاك ايدر (بزم بوزمانده روسيه يورطنده اولان اماملرنك برفائده لى ياڭا اش بلىنكاج بويياڭى لك بولمغان مرنى صحابيلر قيلمغان ديو اشنك توبن بلمى ياڭا او قوتو حرام ديو هر برسز فائده لى اشلردان خلقنى طيولارى بوده امتنى هلاك قلدور) مجتهد بولغان كمسه هر اشنك (عمل نك) سببن و توبين بلمك كيركدر . چونكه هر برسز عمل برسبب وعله گه بقلانغاندر ، شوگا كوره اولاشده يا دنيالق يا آخرتلك برفائده بولمق تيوشليدر . اگر براشده نه دنياغه نه آخرتكه برفائده بولماسه بو اشنى قيلوچى بوش قول قالاچاغنده شك يوقدر ، آدملر ايچون موندى اشلردن ضررلى و آفتلى نسته لرده يوقدر .

بيت : خلق ايدر داد و ستد بز پرتلاش و بى نصيب * چارسوى عالمنك براو كمق دلالى بز معناسى : كشيلاز بارلق والش تابارلار اما بز بر نسته سز واشسوزم دنيا نك دورت طرفينك بريارامغان يولباشيمز .

۲ نچى : ﴿ آفة العلم النسيان و اضعافه ان يحدث به غير أهله ﴾

،، علمنك آفتى اونوتمقدر ، و آنك ضايع و ارم بولوى ، آنى آڭا تيوش بولغان كمسه گه سويلامكلىكدر

سويلك كىكتىر، ايمدى علمك تىوشلى بولمغانلارنىڭ علم ايله بىز كلنولرىنە قاراغاندا
 علمدن بوش و علمسىز قالولارى آرتغر اقدىر. چونكە موندای علمگە تىوشلى و اهل بولغانلارە
 علم اوپرتلسە بوندای كىمەلەردىن يانك تىز كلكتە ئوروشوب سبب بولسۇ اورىنە، كىرسىچە،
 بوز قىلغىنە توروشوب سبب بولورلار. چونكە معلومدر علم آدمنىڭ ذاتىك بولغان جىوهرىنىڭ
 باقتولغى كىمىدر اما اول جىوهرنىڭ ذاتى قارانغۇ بولسە علم آنى باش بتون الماشدۇرماسدە
 بس علم، اهل توگلرە، ضرغىنە بولوب قالور. يالقاوق، خىسىلك، حرىصلىق، قىبىرلىك،
 بوزق اىچىلىك، صارانلىق هم اوچ آلوكى نچار صىفتلار اياسىنىڭ علم آلوايله قىبىرلىكلىرىگە آرتور
 اما گوزل و كوركام اىچىلىلارنىڭ الوغى و حرمىتىگە آرتور. ايمدى نچار كىمەلەر دىن عالمى
 صورتىك بولسالار نادىنلارنىڭ دىنگە ضررلارىنە قاراغاندا بولارنىڭ ضررلارى كوپ مرتبە آرتق
 بولورلار. دىن عالمى اولانلار چن تقوالقە اولماسالار يامال چىمتىدىن باى بولماسالار هر قايسى
 بوز قىلغىنە سبب بولورلار، اوزلرىنە بىردىنيا فائىدەسون آلوايچون، دىن سوزلرىنىڭ اورونلارن
 اوزگارتۇ، و بوروغە كچلىرى يىتىدىكىن، دىننىڭ هم شرىعتىنىڭ توبون هر كىمنىڭ خىلقن بوزوغە
 بىرىچى حاضرلىنىش كىمە بولورلار. (نىنا كە زمانمىزدە روسىيە ملىكىتىكە اولان مەلى اماسى اسمىك
 گى كىمەلەر رسولىگە خىلىقە بولدىق دىو عوامغا الوغ كورىلۇپ، آنلارنى ياشل چاپان زورچالمە
 كىوب دىننىڭ، فائىدەسنە بولغان اشلىر شرىعتىكە حرام دىو اوقتۇ و بىلدىرۇدن پىطيارلار مقصودلىرى
 عوام شرىعت بىلسە اوستونە تىوش بولمغان نىستەلرنى بىرمىس قىقىرلر اوزلرى آچ بولوب
 بالالارى يالانغاچ بولوب فطرە كىن نىستەلرنى بىرمىسلىر دىلور) نچار طىبىعت اىهلرلى كچكىلك،
 عاجزلىك، قىبىرلىك، ضىعىف حاللىك كىن اشلىر آرقاستىدە باشك اوقتۇ وقتلرنىك شا كرد لىكدە
 اىركىسز نچارلىقلرن ياشردىكلرنى بولارنى ياخشى طىبىعتلىلردىن آىرو مكىن توگلدر. اىكىنچى
 حدىث شرىقتن نچكىلەب آنكىلانغان مەنى: مكىن بولغاندا اتمى يوقارى سويلنگان كىن بوزق
 طىبىعتلىلرنى اماملىق كىن الوغ درجە لىرگە مىنگىزە تورغان علملرنى تحىصىل
 ايتىدۇرمىسونلر دىمىك بولوب قالادۇر.

۳ نچى: ﴿ أَكُلْ كَمَا يَأْكُلُ الْعَبْدُ وَاجْلِسْ كَمَا يَجْلِسُ الْعَبْدُ ﴾

،، قل شكلى آشىم، قول كىن اوتورام،،

بو سوزىدىن، رسولنىڭ مقصودى، مەن بىر يوزىنە پادىشاھ خىدا طرفىدىن بىيورلىش بولاراق
 بىرىچى مرتبەدە بولسامدە اوزمە امت اولان صحابىلارمەن اوستونلىك دىعواسى اىدىب، آلاردىن
 موگىسز توكل مەن، درجەمنىڭ الوغلىقن همە پىغىمبەرلىكمە علامىت بولغان نىستەنى قىلق هم
 توبىچىلىك ايله تابامەن هم تابدم. هر اورون مىكنا الوغلىق اورنى، هر الوغنى كچكىن بىر بىر
 كورە مەن. شوگا كورە قل مەن، قل شىكلى آشىم، قل شىكلى اش قىلام كىش ايله آرالاشم. ايمدى
 اى حدىث اشئوچى سنىك رسولنىڭ يولىنە و اشلىرنە اىبارمك تىلاساك قىلىقلىكى اونوتمە، هر
 اشكە سوزىكە ادىلى و توبىچىلىكلى بول، الوغ بولغان درجە لىرگە اىرشىسون، ۲